

„Enslev — der var engang, da jeg saae hen til den Tid, vi nu lever i, som til en Fredens og Menneskekærlighedens Guldalder, som det vilde blive en stor Lykke at opleve. Jeg kan huske, at De selv engang i en prægtig Skaaltale lykønskede mine Børn, fordi de var født til Verden under Frihedens Tegn, paa et Tidspunkt, da dansk Ungdom — som De sagde — „kunde plukke de første, modne Frugter af Kundskabens Træ i dets frie Udfoldelse“. Hvad Lykke det blev til for mine egne, skal jeg ikke komme ind paa. Men jeg maa ofte tænke paa, hvordan De vel nu inderst inde dømmer om Resultatet af Udviklingen. Det var jo dog et ganske andet Lykkeland, De i Deres Ungdoms Tro og Begejstring drømte om — og fik saa mange andre til at haabe paa.“

Enslev havde hørt paa hende med sin vildeste Haan i Blikket. „Udviklingen!“ vrængede han. „Dersom De tænker paa det feje og lumpne Forræderi, vi nu er Vidne til, saa har De selvfølgelig Ret. Det var ikke en saadan Usselhedens Guldalder, jeg i sin Tid „drømte“ om — som De saa ægte kvindeligt udtrykker Dem. Ikke i mine uhyggeligste Fantasier har jeg tænkt mig fromladne Marekatte af Provst Brobergs Kaliber som Resultatet af Udviklingen. Jeg stræbte engang efter at vække et sovende Folk og gøre det til det frieste og mandigste i Verden. Jeg vilde forsøge igen at skabe en Ungdom i dette lille Oldingeland . . . Men det gider jeg forresten ikke mere snakke om. Kun vil jeg sige Dem, Fru Abildgaard, hvad jeg allermindst havde troet at skulle opleve. Det er, at De, som var gift med min mangeaarige Ven og politiske Medarbejder, vilde finde det passende at stille Dem til Disposition for mine Fjender. Og det paa et Tidspunkt, da alt fejt og lumpent Pak i Landet rotter sig sammen imod mig. En saadan Utaknemlighed vilde jeg ganske vist have forsvoret, og den er mig en bitter Skuffelse.“

Han havde under dette Udbrud kastet den halvt udrøgne Cigar hen i Askebægeret, som om den pludselig kvalmede ham.

Fru Bertha rystede benægtende paa Hovedet.

„De tager fejl, Enslev! De vil aldrig opleve, at jeg gaar Deres Fjenders Ærinde. Men De er bleven lidt slem til at miskende